

Η σονάτα του σεληνόφωτος

Ακούστε το έργο του Μπετόβεν *Moonlight Sonata/Mondscheinsonate/Σονάτα του σεληνόφωτος*, διαβάστε τη *Σονάτα του σεληνόφωτος* του Γ. Ρίτσου και ακούστε την απόδοση του ποιήματος από τη Μ. Μερκούρη.

[Η σονάτα του σεληνόφωτος Beethoven](#) (βίντεο)

<https://www.youtube.com/watch?v=4RVI7n8CI-4>

Γιάννης Ρίτσος

Η σονάτα του σεληνόφωτος

(αποσπάσματα)

(Ανοιξιάτικο βράδι. Μεγάλο δωμάτιο παλιού σπιτιού. Μία ηλικιωμένη γυναίκα ντυμένη στα μαύρα μιλάει σ' έναν νέο. Δεν έχουν ανάψει φως. Απ' τα δυο παράθυρα μπαίνει ένα αμείλικτο φεγγαρόφωτο. Ξέχασα να πω ότι η γυναίκα με τα μαύρα έχει εκδώσει δυο-τρεις ενδιαφέρουσες ποιητικές συλλογές θρησκευτικής πνοής. Λοιπόν, η Γυναίκα με τα μαύρα μιλάει στον νέο.)

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου. Τι φεγγάρι απόψε!

Είναι καλό το φεγγάρι, - δε θα φαίνεται

που άσπρισαν τα μαλλιά μου. Το φεγγάρι

θα κάνει πάλι χρυσά τα μαλλιά μου. Δε θα καταλάβεις.

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου.

Όταν έχει φεγγάρι, μεγαλώνουν οι σκιές μες στο σπίτι,

άορατα χέρια τραβούν τις κουρτίνες,

ένα δάχτυλο αχνό γράφει στη σκόνη του πιάνου

λησμονημένα λόγια - δε θέλω να τ' ακούσω. Σώπα.

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου

λίγο πιο κάτω, ως τη μάντρα του τουβλάδικου,

ως εκεί που στρίβει ο δρόμος και φαίνεται

η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη, ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο,

τόσο αδιάφορη κι άυλη,

τόσο θετική σαν μεταφυσική

που μπορείς επιτέλους να πιστέψεις πως υπάρχουν και δεν υπάρχουν

πως ποτέ δεν υπήρξες, δεν υπήρξε ο χρόνος κ' η φθορά του.

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου.

[...]

Συχνά πετάγομαι στο φαρμακείο απέναντι για καμιάν ασπιρίνη
άλλοτε πάλι βαριέμαι και μένω με τον πονοκέφαλό μου
ν' ακούω μες στους τοίχους τον κούφιο θόρυβο
που κάνουν οι σωλήνες του νερού,
ή ψήνω έναν καφέ, και, πάντα αφηρημένη,
ξεχνιέμαι κ' ετοιμάζω δυο - ποιος να τον πιει τον άλλον; -
αστείο αλήθεια, τον αφήνω στο περβάζι να κρυώνει
ή κάποτε πίνω και τον δεύτερο, κοιτάζοντας
απ' το παράθυρο τον πράσινο γλόμπο του φαρμακείου
σαν το πράσινο φως ενός αθόρυβου τραίνου που έρχεται να με πάρει
με τα μαντίλια μου, τα σταβοπατημένα μου παπούτσια,
τη μαύρη τσάντα μου, τα ποιήματά μου,
χωρίς καθόλου βαλίτσες - τι να τις κάνεις; -
Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου.

«Α, φεύγεις; Καληνύχτα.» Όχι, δε θα 'ρθω. Καληνύχτα.

Εγώ θα βγω σε λίγο. Ευχαριστώ. Γιατί επιτέλους, πρέπει
να βγω απ' αυτό το τσακισμένο σπίτι.

Πρέπει να δω λιγάκι πολιτεία, - όχι, όχι το φεγγάρι –

την πολιτεία με τα ροζιασμένα χέρια της, την πολιτεία του μεροκάματου,

την πολιτεία που ορκίζεται στο ψωμί και στη γροθιά της

την πολιτεία που όλους μας αντέχει στην ράχη της

με τις μικρότητές μας, τις κακίες, τις έχτρες μας,

με τις φιλοδοξίες, την άγνοια μας και τα γερατειά μας,-

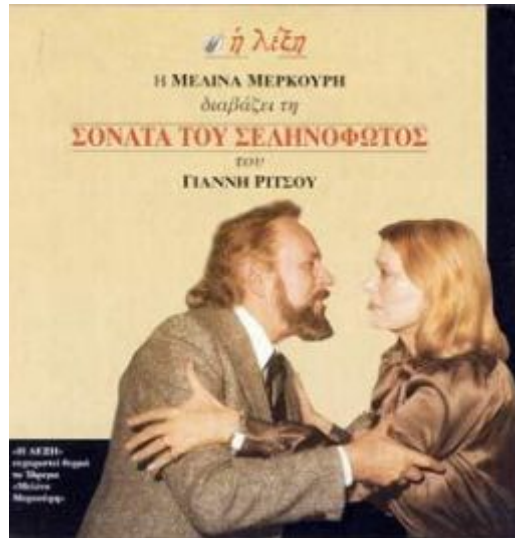
ν' ακούσω τα μεγάλα βήματα της πολιτείας,

να μην ακούω πια τα βήματά σου

μήτε τα βήματα του Θεού, μήτε και τα δικά μου βήματα. Καληνύχτα.

(Το δωμάτιο σκοτεινιάζει. Φαίνεται πως κάποιο σύννεφο θα 'κρυβε το φεγγάρι. Μονομιάς, σαν κάποιο χέρι να δυνάμωσε το ραδιόφωνο του γειτονικού μπαρ, ακούστηκε μία πολύ γνώστη μουσική φράση. Και τότε κατάλαβα πως όλη τούτη τη σκηνή τη συνόδευε χαμηλόφωνα η «Σονάτα του Σεληνόφωτος», μόνο το πρώτο μέρος. Ο νέος θα κατηφορίζει τώρα μ' ένα ειρωνικό κ' ίσως συμπονετικό χαμόγελο στα καλογραμμένα χείλη του και μ' ένα συναίσθημα απελευθέρωσης. Όταν θα φτάσει ακριβώς στον Αϊ-Νικόλα, πριν κατεβεί τη μαρμάρινη σκάλα, θα γελάσει, - ένα γέλιο δυνατό, ασυγκράτητο. Το γέλιο του δε θ' ακουστεί καθόλου ανάρμοστα κάτω απ' το φεγγάρι. Ίσως το μόνο ανάρμοστο να 'ναι το ότι δεν είναι καθόλου ανάρμοστο. Σε λίγο, ο Νέος θα σωπάσει, θα σοβαρευτεί και θα πει «η παρακμή μίας εποχής». Έτσι, ολότελα ήσυχος πια, θα ξεκουμπώσει πάλι το πουκάμισό του και θα τραβήξει το δρόμο του. Όσο για τη γυναίκα με τα μαύρα, δεν ξέρω αν βγήκε τελικά απ' το σπίτι. Το φεγγαρόφωτο λάμπει ξανά. Και στις γωνιές του δωματίου οι σκιές σφίγγονται από μιαν αβάσταχτη μετάνοια, σχεδόν οργή, όχι τόσο για τη ζωή όσο για την άχρηστη εξομολόγηση. Ακούτε; Το ραδιόφωνο συνεχίζει.)

(Ολόκληρο το έργο μπορείτε να το διαβάσετε [ΕΔΩ](#))

[Η σονάτα του σεληνόφωτος -Γ. Ρίτσος - . Μερκούρη 1](#)

Ασκήσεις

1. Ποια συναισθήματα σας προκαλεί η σονάτα του Μπετόβεν; Γράψτε κι εσείς λίγους στίχους ή ένα σύντομο πεζό κείμενο με βάση αυτά.
2. Ποιες σκέψεις σας δημιουργούνται ακούγοντας την απαγγελία του ποιήματος του Ρίτσου;
3. Η σονάτα είναι συμφωνικό έργο με ευδιάκριτες ενότητες, αργό ρυθμό και ήρεμο τόνο, μια μουσική σύνθεση αποτελούμενη από τρία ή τέσσερα μέρη διαφορετικής ρυθμικής αγωγής. Το ποίημα ακολουθεί την πένθιμη *Σονάτα του σεληνόφωτος* του Μπετόβεν, που είναι επηρεασμένη από ένα τραγικό γεγονός, την εκτέλεση ενός νέου, μια νύχτα με πανσέληνο, κατά τη διάρκεια του γαλλοπρωσικού πολέμου. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, συζητήστε για τη σχέση της σονάτας του Μπετόβεν με το ποίημα του Γ. Ρίτσου.